

de øvrige skole- og uddannelsesformers muligheder for at yde specialundervisning og psykologisk rådgivning, dels mere specielt undervisningen og uddannelsen af de enkelte grupper af handicappede. Navnlig for de sidstnævnte forslags vedkommende gælder det, at der ikke vil kunne tages stilling til dem, før nærmere undersøgelser og forhandlinger med de pågældende styrelser og organisationer har fundet sted.

De mere generelle forslag går bl. a. ud på, at der søges gennemført en harmonisering af løn- og ansættelsesvilkårene for lærere, der underviser handicappede henholdsvis i folkeskolen og ved forsorgens institutioner, at den forsøgsrættigt indførte kursorordning for svagtbegavede elever gøres permanent og udvides til at omfatte også andre grupper af handicappede, at der tilvejebringes lovhjælp for specialundervisning og skolepsykologisk rådgivning for elever i private skoler, gymnasieskoler og kursus m. v., således at disse opgaver i et vist omfang kan løses ved det kommunale skolevæsens foranstaltning, og at der gennemføres en ændring af specialundervisningens administrative opbygning, således at de planlæggende og ledende funktioner henlægges til de nye amtskommuner, der også bør varetage administrationen af undervisningscentre, observationsskoler, hjælpeskoler m. v. og koordinere den skolepsykologiske rådgivning.

Undervisningsministeriet kan i hovedsagen tiltræde disse forslag, der vil blive søgt fremmet i forbindelse med den kommende revision af skolelovgivningen.

Udvalget vedrørende specialundervisningens udbygning har kun i begrænset omfang beskæftiget sig med skolens opgaver over for tilpasningsvanskelige elever, idet de hermed forbundne problemer — som omtalt i betænkningen om undervisningspligten — har været behandlet såvel af udvalget vedrørende god orden i skolerne (disciplinudvalget, betænkning nr. 407/1966) som af det interministerielle udvalg vedrørende samarbejdet mellem folkeskolen og børne- og ungdomsforsorgen.

Fra sidstnævnte udvalg foreligger nu en indstilling dels vedrørende folkeskolens observationsskoler (observationsskolonier) med nærmere retningslinier for udvælgelsen til disse skoler og for deres virksomhed, dels om udbygning af de skolepsykologiske kontorer på grundlag af de ved forsøget i Horsens indvundne erfaringer.

Udvalgets indstilling hviler på allerede i loven forankrede principper, for så vidt som der henvises til, at folkeskolens formål ikke blot er kundskabsmeddelende, men også karakteropdragende, ligesom

folkeskolen har pligt til at sørge for, at alle dens elever kan få fyldstgørende undervisning. Heraf har man ikke hidtil draget den konsekvens, at skolevæsenet havde pligt til at træffe særlige foranstaltninger for emotionelt og socialt handicappede børn. Imidlertid viser erfaringen, at børns modtagelighed for undervisning er stærkt afhængig af deres sociale og følelsesmæssige tilpasning, ligesom denne omvendt kan påvirkes af eventuelle vanskeligheder ved indlæringen. Endvidere kan de emotionelt og socialt handicappedes problemer få konsekvenser for undervisningen af de andre elever i skolen. Hvis folkeskolen skal kunne løse sine opgaver på tilfredsstillende måde, må der derfor tilrettelægges en særlig undervisning og rådgivning for denne gruppe af handicappede, som ikke blot muliggør, at de i nogen grad kan isoleres fra den øvrige undervisning, men også, at deres vanskeligheder kan klarlægges og afhjælpes på den mest hensigtsmæssige måde.

Ønsket om at kunne sætte ind over for disse børns problemer så tidligt og så hurtigt som muligt taler også for at tillægge folkeskolen som sådan et ansvar for, at vanskelighederne konstateres og umiddelbart søges afhjulpel inden for dennes egne rammer.

Udvalget anfører, at et *observationsskoleophold* må betragtes som en forlængelse af den almindelige skolepsykologiske undersøgelse, og at formålet med opholdet — der normalt ikke bør overstige 3 måneder — er:

1. at give mulighed for en supplerende af den i forvejen indhentede viden om elevens følelsesmæssige og sociale udvikling og de faktorer, der har haft eller har indflydelse på denne udvikling,
2. at søge belyst, under hvilke betingelser den intellektuelle, følelsesmæssige og sociale udvikling kan stimuleres,
3. at videregive de indsamlede oplysninger under en sådan form, at de kan danne baggrund for barnets rette skolemæssige behandling og for vejledning til hjemmet og forsorgsmyndighederne.

Med hensyn til den nærmere afgrænsning af observationsskolernes elevklientel — som forudsættes at omfatte såvel adfærdsvanskelige som passive og nervøse børn — fremhæver udvalget for det første, at børn, som er eller kan være psykotiske, grænsepsykotiske, hjerneskadede, svært neurotiske eller tidligt og alvorligt karakterskadede, ikke umiddelbart bør henvises til observationsskoleophold, men først til børnepsykiatrisk undersøgelse. Endvidere bør sådanne børn, hvis vanskeligheder